

השבת אבידה / הרב אליקים לבנון

1. שמות כג.

פי תפגע שור איבך או חמורו תעה השב תשיבנו לו: פי תראה חמור שנאך רבץ תחת משאו וחדלת מעזב לו עזב תעזב עמו:

2. דברים כב.

לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים והתעלמת מהם השב תשיבם לאחיך: ואם לא קרוב אחיך אליך ולא ידעתו ואספתו אל תוך ביתך והיה עמך עד דרש אחיך אתו והשבתו לו: וכן תעשה לחמורו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם: לא תראה את חמור אחיך או שורו נפלים בדרך והתעלמת מהם הקם תקים עמו: לא יהיה כלי גבר על אשה ולא ילבש גבר שמלת אשה פי תועבת יהיה אליהן כל עשה אלה:

3. ב"ק קיג:

אבידתו מותרת גזילו אסור דאמר רב הונא מנין לגזל הכנעני שהוא אסור שנאמר ואכלת את כל העמים אשר ה' אלהיך נותן לך בזמן שהן מסורים בידיך ולא בזמן שאינם מסורין בידיך אבידתו מותרת דאמר רב חמא בר גורי' אמר רב מנין לאבידת הכנעני שהיא מותרת שנאמר לכל אבדת אחיך לאחיך אתה מחזיר ואי אתה מחזיר לכנעני ואימא הני מילי היכא דלא אתי לידיה דלא מחייב לאהדורי בתרה אבל היכא דאתי לידיה אימא ליהדרה אמר רבינא ומצאתה דאתי לידיה משמע:

4. שו"ע חושן משפט רסב.

(ג) אין המוצא מציאה חייב להכריז אלא בדבר שיש בו סימן בגופו או שראוי ליתן סימן במקומו או בקשריו או במגיניו או במדתו או במשקלו. אבל אם אין בו שום סימן אפילו במקומו, כגון שניכר שלא הונח שם בכוונה אלא דרך נפילה בא שם, אם הוא דבר שיש לתלות שבעליו הרגישו בו מיד כשנפל ממנו, או מחמת כובדו או מחמת חשיבותו ותמיד היה ממשמש בו ומרגיש כשנופל, הרי הוא של מוצאו שהרי נתיימש מיד כשידע שנפל כיון שאין בו סימן, ובא לידו בהיתר כיון שנתיימש בעליו, ואם לא צריך להחזיר אע"פ שנתיימש אחר כך כיון שבא לידו קודם יאוש:

5. שו"ע חושן משפט רס.

(ט) כל המוצא אבידה בין שיש בה סימן בין שאין בה סימן, אם מצאה דרך הנחה אסור ליגע בה שמא בעליה הניחיה שם עד שיחזרו, ואם יבא ליטלה והוי דבר שאין בו סימן הרי איבד ממון חבירו שהרי אין לו בה סימן להחזיר בו, ואם היה דבר שיש בו סימן הרי זה הטריחון לרדוף אחריה ולתת סימניה. לפיכך אסור לו שיגע בה עד שימצאנה דרך נפילה, אפילו נתספק לו הדבר ולא ידע אם דבר זה אבוד או מונח הרי זה לא יגע בו, ואם עבר ונטלו אסור לו להחזירו לשם, ואם היה דבר שאין בו סימן זכה בו ואינו חייב להחזירו. וכל דבר שיש בו סימן בין ספק הנחה בין בדרך נפילה בין ברה"י בין ברה"ח חייב להכריז:

(י) כיצד: מצא טלית או קרדום בצד הגדר הרי זה לא יגע בהם, בסרטיא (פירוש: דרך רחבה שהולכים שם רבים תדיר) נוטל ומכריז. מצא גוזלות מקושרים בכנפיהם ומדדין אחר הגדר (פירוש: גדר של אבנים) או אחר הגפה (גפה: סתימת כותל של עצים או של קנים) או בשבילין שבשדות, הרי זה לא יגע בהם שמא בעליהן הניחום שם, ואם נטלם הרי אלו שלו, ואם היו קשורים קשר שהוא סימן חייב להכריז, וכן אם מצאם קבועים במקומם חייב להכריז שהמקום סימן. הגה: כל אלו דברי הרמב"ם. אבל יש חולקים בכל זה וסבירא להו דג' חילוקים בדבר: דאם הדבר משתמר כגון טלית או קרדום בצד גדר והוא ספק אם הניחו בעלים שם, לא יגע בהן בין יש בו סימן בין אין בו סימן, עבר ונטלו והולכנו לביתו: אם יש בו סימן יכריז (טור), אם אין בו סימן יהא מונח עד שיבא אליהו.